

5-II-45 #19
187

УКРАЇНСЬКА ПРЕСОВА СЛУЖБА (УПС)

Інформативний бюлетень для української преси
Заступництво на Німеччину · Українське видання

UKRAINISCHER PRESSEDIENST

Berlin-Wilmersdorf 1, Mecklenburgische Str. 73 II. Fernruf 88 21 34

Ч. 10.

18.8.1940.

ВЛАСНОПІДМЕТНІСТЬ НАШИХ ЗАГАНЬ.

У двох граничних межах обертається звичайно визвольна думка поневолених націй. Одна з них це виключно власні сили, що їх із себе треба виростити і тільки при допомозі їх змінити існуючий стан, друга - це опора на чужу поміч. Коли б переглянути відповідну літературу різних народів, то можна б знайти цілі томи, що присвячені тим справам. Чи зрештою не було й у нас цієї проблематики? Здається, що мало є народів, що саме в тій матерії здобули б стільки, краще дуже болячого досвіду, що саме ми.

Аксіомою стало сьогодні для кожної нації, - державна вона чи ні - те, що основа її розвою і її успіхів лежатиме завжди у її власних спроможностях. Сьогодні, більше як колинебудь на верх виходить правда про те, що всяка здорова політика є завжди функцією сили даної нації і сила ця єдинокою про політичні можливості нації римає. Не можна вести "великодержавницької" політики тоді, коли аспіраціям тим не відповідають власні силиві спроможності. Не можна опирати свого "великодержавництва" на системі союзів, себто на чужій допомозі, бо політика така має завжди дуже короткий віддых. Не так давно ще тому, коли такі державні твори, як Польща чи Чехословаччина поводитись в Європі мов великодержави, ведучи політику на міру найбільших європейських потуг. Коли однак прийшов відклик до справжніх сил, що мали б покривати імперіалістичні апетити, тоді впродовж одної ночі, або трьох тижнів прискав цар самообману. Бо кожна здорова політика мусить бути завжди вислідом холодного розрахунку власних реальних даних, які одинокі можуть рішати про її розміри. Диспропорція між власними даними, а словною гучномовністю, що опирається на чужих обіцянках, - завжди тяжко карається.

Нетименше однак з факту, що кожна нація живе у певному оточенні, у певній міжнародній системі, випливають можливості спільноти інтересів між поодинокими народами. Отця спільнота інтересів, вмільо використана, може теж стати краще реальною силою даної нації, що на цій вона, як на силі помічній, може будувати. Фактом є, що навіть наймогутніші держави світу не зрікаються ніколи цієї сили, - навпаки мобілізують усі середники до того, щоб теж отсі чужі елементи сили на свою службу поставити. Так доходить до опертих на спільноті інтересів союзів, що у практичній політиці заінтересованих держав мають величезне значення.

Проблематика ця існує теж для поневолених націй. На ніщо так дуже не можуть вони числити, як на власну силу, нічого з другого боку не можуть вони більше прагнути як заінтересування других народів у їхній проблемі. Ця справа має тут однак свої специфічні сторінки, що випливають з відносно малих спроможностей поневоленої нації. З фактом тим звязана далекойдуча залежність від "заінтересованого" протектора, для якого часто поневолений нар-

тнер сходить до ролі послушного клієнта. У політиці поневоленої нації це може мати страшні наслідки : демобілізацію внутрішнього фронту і опортуністичне прив'язання своєї справи до чужого воза.

Хто сьогодні отвертими очима глядить на українську дійсність, той не заперечить, що немає в світі іншого чинника поза нашою власною силою, що рішально міг би змінити наше положення. Не зроблять того ніякі сили заходу, до більше чи менше у нашій справі заінтересовані, бо їхнє заінтересування може перемінитися в активну співпрацю з нами щойно тоді, коли будемо собою представляти сильного партнера; не зроблять того теж народи сходу, що сьогодні в такій самій ситуації, як ми, бо саме вони їдуть на нас, як на чинник, що зарівно своїми фізичними як моральними даними має найбільше шансів на те, щоб собі і їм повернути вольне життя. І це є наша вихідна позиція, що каже нам викресати із себе достаточну кількість волі і впертості та перемінити її на організовану моральну й матеріальну силу, без якої не можна успішно покінчити гри, що її ми почали. Сила ця є передумовою нашої боротьби і нашого існування як самостійного чинника взагалі. Без того, ми клієнт, кожночасно засуджений на ласку або неласку цього чи іншого "протектора".

Але це вихідне положення не значить, що ми резигнуємо з використання чужих сил, що ми зрікаємось того, чого не зрікається ніяка, хоч би найсильніша нація. Навпаки, ми радо вітаємо оперту на спільноті інтересів співпрацю з нашим оточенням. При тому ми розуміємо роль деяких держав, що у відповідний час могли б мати великий вплив на створення нагоди, до нею наша перемога у великій мірі зумовлена. Бо коли йде про розвал нашого ворога, то ми не відкидаємо ніякої сили, що могла б практично розвалити цей приспівувати. Це наказує нам наш добре зрозумілий національний інтерес і наш політичний реалізм, що не дозволяє нам замикаати очей на дійсність і на реальне відношення сил у світі. Це річ ясна, не є "реалізм" опортуністичних банкрутів галицького покрову, що покришкою реалізму прикривали не так давно ще свої примітивні політичні "концепції". Отсі ідеологи і спеці від "засадицих річей" море чорнила виписували на те, щоб насильно прив'язувати нашу справу до польського воза, забуваючи, що Польща ніколи не була вирішним чинником не то на цілому сході, як це хотіли бачити варшавські й львівські трубадури польського імперіялізму і їхні попутчики з нашого каварняного гетта, але навіть, як показалося, своєї власного терену не зміла вона впорядкувати. Сьогодні деякі з отсих паперонсуйків продукуються знову в українській пресі і з неофітським запалом доказують, якою то дуже слабкою була Польща. Але в свою чергу поспитаємо ми - якою ж бездонною була їхня наївність, коли знаючи про всі ці речі, говорили вони про "реальну" політичну концепцію, про спільний похід на Київ, та про подібні нісенітниці.

Не улягає сумнівові, що ніяка політика, що числить на успіхи, не може підлягати таким оманам. Вона, кусить брати під увагу фактичний розклад сил і виходячи з власної підметности у дальшому розвитку подій узглядивати всі сили, що при заданні рішального удару ворогові могли б входити в гру. Коли сьогодні говориться про новий європейський лад і про нашу участь в ньому, то ні на мент не можна сумніватися, що участь ця лиш нашою силою зумовлена. Бо навіть якщо хтонебудь заінтересований теренами, до на них ми живемо, навіть якщо він туди вибирається, то інакше виглядатимуть справи тоді, коли щойно у висліді його походу ми піднесемо голову й будемо домагатись своїх прав, а інакше тоді, коли розправу з ворогом починаємо ми, а заінтересовані партнери зголошують свій

акцес до акції, як це було напр. з ген. Франком в Іспанії. В першому випадку - ми клієнт зданий на ласку сильних світа того, в другому - ми на найкращій дорозі стати рівнорядним партнером. Лиш в цьому останньому разі можна говорити про власнопідметність наших змагань. Крім того такий підхід увільняє нас від розчарувань у випадку, коли надійні "союзники" перестануть інтересуватися взагалі тереном, що про нього нам йде. Бо і це треба брати під увагу. Тоді ми, що числили завжди на власні сили, як на основу, зберігаємо себе і цілу націю від зайвих потрясень.

Вкінці одне ствердження. Коли говоримо про новий лад в Європі і про наше місце в ньому, то ніколи не думаємо про себе, як про дочітку до воза передових порядкувчих сил. Таке становище нам не підходить не лиш тому, що воно нам не подобається з прес-тижевих оглядів, але головно тому, що з огляду на наше положення, доточасний розвій, моральні й матеріальні сили та вренні з огляду на завдання, що їх на сході ніхто інший, як тільки ми зможемо розв'язати, - наша позиція там буде цілком іншою. Крім того про нову Європу говоримо не від сьогодні. Про новий лад європейського сходу опертого на нових ідеологічних, політичних, господарських і культурних основах, говорили ми тоді вже, коли про нього на заході взагалі не згадувалося. Та не тільки це: під тим кутом організували ми наш рух, значить підготовляли реальну силу. Це будемо робити теж тоді, коли б навіть ті, що сьогодні про новий лад говорять, від ідеї цієї з тих, або інших причин відказались. Все це накреслює наші майбутні перспективи. Від нашої власної сили залежить наскільки надамо їм твердих рамок політичної дійсності. Це теж зміст власнопідметності наших змагань.

В. Гармаш.

З П Р Е С И .

Японія заводить новий лад на Далекому Сході.

В часі коли на західньому фронті говориться про хвиливу передішку, зрештов не зовсім слушно, на Далекому Сході відбуваються події, що заповідають основні зміни на тому терені. Японія, що впродовж останніх десятиліть зуміла здобути великодержавницьку позицію на Далекому Сході стає там щораз більш формувчим і провідним чинником. Завдяки рядові воєнних розправ, що їх Японія впродовж останніх десятиліть перевела, та завдяки невичерпаному джерелові енергії країни сходячого сонця, стає щораз більш ясним, що нація ця призначена відограти вирішну роль на Далекому Сході. Факт цей зв'язаний із щораз більшою утратою впливів всіх великодержав, що до того часу були тим тереном заінтересовані. Японсько-китайська війна довела до зменшення впливів Англії і Франції в Китаї, нові японські плани на підбій полудневого сходу вдаряє в сферу інтересів Зєдинених Держав Північної Америки. Неясна ситуація і часті конфлікти між Манджурією а Північною Монголією вказують на те, що теж між Москвою а Японією не все в порядку.

Нові закордонно політичні цілі японського імперіялізму зв'язані з далекойдучими змінами у внутрішній політиці. Маркантним знаменем цього є недавня зміна уряду в Японії, про що ми свого часу вже писали. Перед новим урядом стали трудні завдання перевести найконечніші зміни у внутрішній політиці та у системі правління

зв'язали. Новий голова уряду - князь Коноє, відомий як прихильник однопартійної системи в державі, аж йшов зразу великий послух в японській суспільності. Характеристичне для японських умов є те, що якраз тепер дві найбільші японські партії Сейкаї і Мінсейто проголосили своє розв'язання. У зв'язку з тим скріпилося становище всіх тих людей, що змагають до переведення основних реформ в державі.

Проблемою цю займається обширно віденська газета "Зідост-Ехс". В статті читаємо: "Оцим реформістичним проєктам у внутрішній політиці йде назустріч режим князя Коноє. За ним стоять прихильники піддержки хліборобства, що хочуть створити розвоєві можливості для селянства, як для найкращого джерела сили нації; за ним стоять однак теж заступники політики господарської автаркії, що хочуть забезпечити сировинці із східньо-азійського континенту для японської індустрії. Коноє бажає поєднати ці круги з речниками армії, що уважала політику змінливих урядів не енергійною і слабосилою. В часі пучу з 1932 р. заявив один з провідних молодих офіцерів перед судом: Політичні партії, фінансові магнати і укривілеювані верстви створили трійливу атмосферу розкладу; всі професійні політики є прожерті корупцієв і беруть тільки своїх інтересів. Ці слова є характеристичні також для сьогоднішніх настроїв. Але Коноє старається ввиду того промостити порозуміння між речниками континентальної експанзії а представниками морської експанзії на полудне. Вправді старі противенства тепер вже послабили, але труднощі китайського походу роблять їх даліше актуальними. Уже попередній уряд повторяв устами свого міністра закордонних справ на новий вже клич про японську доктрину Монрое, лишачи при тому свободу в інте-рпретації цього клича. В уряді Коноє формується це поняття виразніше. Говориться отже про новий лад у Великій Східній Азії на основі солідарности Японії, Манджукуо і Китаю. Але також тут не кається нічого докладного про межі японської сфери впливів. Міністр закордонних справ Мацуока мав м. ін. заявити, що велика спільна полоса успішного розвоє Далекого Сходу обіймає теж Індокитай, східньо-індійські острови та терен полудневого моря. Це є межі, що ні в Лондоні ні у Вашингтоні не зроблять доброго вражіння. Вправді доходять з Америки голоси, що промовляють за порозумінням і компромісовою політикою, але уряд Зєдинених Держав П.А. не лишає жодних сумнівів щодо того, що велика розбудова флоти може послужити теж до того, щоб створити противагу для японської експанзії.

"Японія стоїть перед великою пробою і то такого розміру, перед якою вона ще ніколи у своїй історії не стояла." Це речення знаходиться в тій самій прокламації уряду, що містить у собі програму закордонної політики. Не можна заперечити, що проба є направду великою. Ще не досягнуто консолідації в китайській справі; настановлення центрального уряду Ван-Чінг-Вея в Нанкіні не зблизило війни до кінця, а з другого боку теж вижидана господарська відбудова в північному Китаю, що його економічне опанування було зпочатку цілком акцій, спиняється з огляду на пануючий там сталий хаос. Немає також внутрі крає повного замирення, що дозволяло б скермувати всі сили на одну національну ціль. Вкінці треба ще настати напрямні закордонної політики, що по останніх перемінах в європейському світі і по розширенні ввиду цього японських горизонтів, поставила б теж японський фактор на належне місце при великій міжнародній політичній і господарській перебудові." |Зідост-Ехс, 9. серпня 1940.|

Такі труднощі стоять перед японською політикою. Справа загост-

ривається зокрема через те, що нові напружені японської закордонної політики зачіпають, як згадало, американські інтереси. Іде тут про японські намагання опанувати полудневий схід, значить іде про японську морську експанзію. На це тому читаємо марканти замітки в німецькій часописі "Дас Райх" з дня 11.8. н.р.

"Японсько-американське напруження."

"Дас Райх" з дня 11.8. під названим наголовком пише : "Американський уряд підприймає ув останніх тижнях декілька торговельно-політичних рішень, що загострили ще більше існуюче японсько-американське напруження. Вже впочатком липня уведено ліценції на вивіз усіх стратегічно важних сирівців, |крім нафти| а також на зброю. Від кінця липня поширено цю контролю також на вивіз нафти і смари... Перед кількома днями прийшов до цього ще заказ цілковитого вивозу бензину для літаків. Як заявив капітан Окума, речник японської флоти, не можна сумніватися, що все це звертається головно проти Японії..." Як відомо, зарівно запотребування на нафту, смари і на бензину покривала Японія в переважачій кількості у Зєдизнених Дєржавах П.А. Отсі заборони загострюють дуже ситуацію. В газеті читаємо : "Можливості репресій зі сторони Японії розглядала японська газета Німі-Німі, що пропонує на американські зарядження відповісти замкненням американського привозу зо східної полудневої Азії, причому зокрема вказується на американську залежність від голандсько-індійської гуми. Цей тон японської преси у відношенні до Зєд. Дєржав є новий. Він вказує, що заповіджена ревізія японської закордонної політики містить у собі теж зміну у відношенні до Зєд. Дєржав. Ввиду цього американський уряд осягнув якраз щось противного до того, чого він собі бажав. Тому, що американський уряд використав залежність Японії від американських сирівців, як середника політичної пресії вказав він ще виразніше Японії на те, що вона мусить змагати до створення великого азійського господарського блоку, щоб в той спосіб унезалежити себе від англійсько-американських сирівців, що з них вона ще в 1939 р. в 60 % |в порівнанні з цілим японським привозом| користала".

Франція на переломі.

Як відомо, новий французький уряд маршала Петена довершив у Франції багато дуже далекойдучих змін. М.ін. виразна в уряді тенденція розвінчатися остаточно з доточасною системою правління. На це тему пише "Ль' Евр" що слідує : |за "Зідост-Ехо" з 9.8.40| "Ми є свідками смерті ліберальної системи, що була системою західного світа і майже ціле століття панувала на нашій планеті. Але одне століття не означає ще нічого, і велика революція, що у цілі світи стрясасться, каже, що приходить новий порядок, що від нього Франція не має ніякого вигляду відхилитися... Парламентарний режим є пересуджений і більше не повстане. Але в режимі цьому існував цілий ряд посередників між урядом а краєм, що замість них треба тепер щось нового і кращого винайти. В періоді скріпленої відвічальності уряд сам не може стояти на полі боротьби. Для цього треба створити могутній організм, що розтягався б на цілий край, що обєднував би людей та був би спосібний оживити між урядом а нацією струм ідей, що їх творить публична опінія.
